

1, Yeni Osmanlılar Cemiyeti

Abdülaziz saltanat zamanında bir cemiyet halinde bu gänkü deyim ile ~~bu~~
örgüt olarak siyasî bir hareket olmuş ve bu ^{ner yapan} örgüte " Yeni Osmanlılar Cemâ-
yeti " ismi verilmiştir. Örgütün maksadı, sultan Abdülaziz'i etkisi altına
alarak devleti dâledığı gibi idare eden sadrazam Âli Paşadan iktidarı al-
mak ve memleketi, mümkün olursa, meşrûtiyete kadar varacak daha serbest bir
idareye kavuşturmaktı.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

Bu örgütün temeli altı arkadaş arasında görüşülerek atılmıştır. Bun-
lar Ayetullah Bey (Devlet ricalinden Suphi Paşa oğlu) Mehmet Bey (Sadra-
zam Mahmut Nedim Paşanın kardeşi sağır Ahmet ^{Bey} oğlu) Nuri bey (Menapirzâde,
Sultan Abdülhamid'in süt kardeşi), Reşad Bey (Kayazâde, Sultan Abdülmecid
zamanında saray bandosunda yetişmiştir), Refik Bey (Mir'at gazetesi sahi-
bi, ~~3~~ Dıvan-ı-Hümâyun memuru), Namık Kemal Bey (Gazeteci, edip, şair) ~~3~~

Örgüt, o sırada İtalya'da kurulmuş bulunan gizli Carbonari cemiyeti usul-
lerine göre cemiyet ^{terkilât kurmaya} ~~terkilât kurmaya~~ genişlemeye karar vermiş, ve yedişer kişi-
lik hücreler halinde oluştu. ^{muştur.} ~~muştur.~~ Hükümet tarafından meydana çıkarıldığı zaman,

2. Azaları 245 kişiyi bulmuştu. Kurucular arasında hiç bir tecrübesi ~~olmayan~~
yoktu,
ancak her biri, zamanına göre çok ileri sayılacak kültüre ve yabancı lisana
sahib 24-18 yaşında gençlerdi. İçlerinde Fransa'da bir müddet bulunmuş o-
lan sadece Mehmet Bey vardı.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

Cemiyetin kurulmasına karar verildiği tarih kesinlikle belli değildir.

Ancak 1865 senesinin haziranının bir pazar günü olduğu malumdur. Örgütün

kurulmasına, o gün, bu altı arkadaş, Bendler'de yaptıkları bir toplantıda

karar vermişlerdir. Cemiyetin ismi, ~~bazı~~ Namık Kemal'in de bir yazısında

örgütten " İttifak-ı ^{Hamiyet} Cemiyeti " diye bahsetmesi, ^{üzerine} örgütün ilk ismi olarak ile-

ri sürülmüştür. Ancak Namık Kemal'in bu terkipli hareketin " Yurtseverliğini "

belirtmek için kullanmış olması da mümkündür. Tutuklamalar sırasında sor-

^{derin} guya çekilenin örgütten " meslek " diye söz etmeleri, teşekkülün isminin

" Meslek " olabileceğini de kabul ettirebilir. ~~1866~~ Daha sonra, 1867 de bu

örgütün reisliğini ele alan Mustafa Fazıl Paşa, Fransızca bir gazete yazı-

ında kuruluşun " Jeunes Turquie " diye bahsetmesi, ^{hareketin} ~~bazı~~ batı ^{alesinde} ~~bazı~~

ismini " Jeune Turquie " yapmış, bizde de bundan tercüme olarak " Genç Türkiye "

Jeune Türkiye

oradan da " Yeni Usmanlılar " a dönüştürülmüş ve bu isim kalmıştır.

Gemiyetin programı kesin olarak henüz ele geçmiş değildir. Elde mevcut kaynaklardan çıkarıldığına göre gaye " memleketin idaresini, söz ve yazı hürriyetini sağlayan, keşfi idareye imkân vermeyen muktadir ellere teslim etmektir. " Sultan Abdülaziz'in şahsına karşıdoğrudan doğruya bîr husûmet yoktur. Ancak Abdülaziz muşrûtiyete kadar varacak bu değişikliği kabul etmiyicik olursa, o zaman kendisi de hal edilecek ve yerine daha hür fikirli olan şahzâde Murad Efendi geçirilecektir.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

Gemiyetin üyeleri arasında devrin bir çok ulemâsi, yâni " Ders-i-âm "

(Ordünaryus profesörler ^{lar}), vezir pâyesinde devlet ricalleri, askerî kumandanlar, ^{yüksek rütbeli} ~~devlet~~ memurları vardır.

Örgüt kendisini kâfi derecede kuvvetlenmiş telekkî edince harekete geçmeye karar vermiştir. Sultan Abdülaziz'in muayyen zamanlarda Bâb-ı Âli'ye gelişinden istifade olunarak, o gün, Bâb-ı Âli'ye en yakın büyük câmi olan Ayasofya câmiinde, her bir hücre gruplar halinde toplanacaklar, Hünkâr Bâb-ı Âli'de iken, Bâb-ı Âli'ye yürüyecekler, etrafi saracaklar, içeriye Hünkâr'a sözcü

gonderek isteklerini bildirecekler, mukavemet görürlerse zor kullanılarak

Bâb-ı-Âli' basılacak, istekler ^{Sultana} zorla kabul ettirilecektir, Sultan Abdülaziz

de Emanet-i-Mübârekenin bulunduğu hücreye götürülerek verdiği sözü tutacağına dair yemin etmeye mecbur edilecektir. Bâb-ı-Âli'nin etrafında hünkâr

in ~~koruma~~ koruma vazifesiyle görevli askerlerin kumandanları da harekete

dâhil olduklarından, ^{teschihüsin} hareketin çarpışmalı bile olsa başarıya ulaşabileceği

muhakkak sayılmıştır. Ancak, tesbit edilen güne iki gün kala, kan dökülme,

hatta belki de Âli Paşanın ve Sultan Aziz'in katledilmeleri ihtimalinden

korun, cemiyetin kurucularından ^{Ayçi} ~~Mustafa~~ Ayçiullah Bey, tertibi babasına açıklamış,

o da uernal Âli Paşaya giderek hazırlığı teferriâtıyla bildirmiş, ve ~~Asan~~

Ayçiullah Bey ⁱⁿ hücre başkanları olarak verdiği isimler, bir gece içinde tutuklan

mışlardır. Bu hareketten bir kaç gün evvel Avrupa'ya kaçmış olan Namık Ke-

mal ile, arandıkları halde bulunamadan Avrupa'ya kaçabilen Mehmet ve Resat

Beyler tutuklanmadan kurtulmuşlardır. Teşebbüs ihbar yüzünden suya düşmüş,

~~hücre~~ hücre usûlüyle çalışıldığı ve hocalere mensub olanlar diğer

hocalerde bulunanları tanımadıkları için fazla kimbeyi yakalamak mümkün

6 olmamıştır. Tutuklananlar müebbed hapislere kadar varan çeşitli hapis cezalarına mahkûm edilmişlerdir.

Avrupa'ya kaçmaya ^{başaran} ~~muvaffak olan~~ Namık Kemal, Reşad ve Mehmed ^{Nuri} Beylere cemiyet ~~mensublarından~~ ^{Murad} Bey, Ağâh Efendi (Tercüman-ı-Ahval gazetesi sahibi) ile Ziya Paşa (edib, şair, gazeteci), Ali Suavi Efendi (Gazeteci, edib) de Türkiye'den kaçarak katılmışlardır. Bu hareketlerin cereyanından bir kaç ay evveli, Hıdiv İsmail Paşa'nın ^{ikiş} kardeşi olup, maliye nazırlığına getirilmiş olan Mustafa Fazıl Paşaya kızan Hünkâr Abdülaziz, Mustafa Fazıl Paşaya hudud hârici eymiş, Paşa Paris'e yerleşmişti. Buradan Sultan Abdülaziz ve Âlî ve Fuad Paşalarla mücadeleye karar vererek, devlete meşrûti bir idare kazandırmak istemiş bulunan Namık Kemal ve arkadaşları ile ilgilenmiş, kaçanların sâlimen Paris'e ulaşabilmelerini sağlamış ve Paris'te kendine cemiyetin reisâ sıfatını vererektrafındakileri faaliyete geçirmiş tir. ^{nesmen} Bu andan itibaren de cemiyetin ismi ^{nesmen} dışarıda " Jeunes Turcs " ler, içerde " yeni Osmanlılar " olmuştur.

Paris grubu ilk iş olarak, yayın yoluyla mücadeleyi ~~başlatmış~~ ve fi-

7
kirlerini halk kitlelerine maledabilmek için gazete çıkarmaya başlamıştır.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

O sırada Fransa'da Üçüncü Napolyon idaresinin mutlakiyeti sürdüğünden Fran-

sa'da dilekleri gibi ^{realist} faaliyet gösteremeyeceklerini anlayan grub, bu sahada

çok daha liberal olan İngiltere'ye geçmiş ve ilk gazetesini çıkarmıştır :

^{Makale}
" ~~Levri~~ ", bu gazeteyi Ali Suavi Türkçe olarak Londra'da çıkarmıştır (~~1867~~

31-8 - 1867).

Bu gazete ilk defa " Yeni Osmanlılar Cemiyet " ismini taşıyan bar mü-
hur altında gazetenin " Yeni Osmanlılar Cemiyeti'nin organı " olduğu da i,-
lân edilmiştir.

Ancak bu arada, sultan Abdülaziz Fransa'ya ve İngiltere'yi ziyaret etmiş,
kendisine Fransa'ya ayak bastığı sırada karşılayan Mustafa Fazıl Paşayı af-
fetmiş, İstanbul'a dönmesini emr eylemişti. Hünkâr'ın emrine uyan Mustafa
Fazıl Paşa İstanbul'a dönmüş, fakat " Yeni Osmanlılar Cemiyeti'ne " malî
yardımları kesmemiş, faaliyetlerine devam etmelerini ^{bildirmiştir.} ~~emretmiştir.~~ Bu anda

itibaren de aralarında yaşlı olan Ziya Paşa (42 yaşında) yeni Osmanlı-

ların ~~başlı~~ olmuştur. / ~~Acâb Efendi~~ 35. Ali Suavi ~~30~~ ³⁰ yaşında ~~1867~~ ¹⁸⁶⁷ yılında ~~27~~ ²⁷ yaşında

8 idiler.) Ancak kısırlı bir zaman sonra Ali Suavi ile diğerlerinin arası açıldı,

~~gazetesi~~ ve ~~gazetesi~~ ^{Munabir} gazetesi Yeni Osmanlılar'ın yayın organı olmaktan çıkarak

doğrudan doğruya Ali Suavi Efendinin özel gazetesi durumuna düştüğün-

den, yeni bir gazete kurmak gerekmiş, yine Mustafa Fazıl Paşanın malî im-

kânları ile Londra'da " Hürriyet " gazetesi çıkarılmıştır. (29. 6. 1868).

Çok ciddi ve olgun makaleler yayınlayan Hürriyet'in kısa zamanda hem impra-

torluk hududları içinde, hem batı âleminde " Yeni Osmanlılar Cemiyeti "

nia varlığını duyurmuştur. Ali Suavi'nin ^{Munabiri} de bilhassa İngiltere'de

yayınları ile faydalı hizmetlerde bulunmuştur. Ancak, Hürriyet çıktuktan

sonra, Mustafa Fazıl Paşa Ali Suavi'ye her türlü maddî

yardımı kestigiinden 50 ince sayısında gazetesini

kapalmaya mecbur olmuştu (5. II. 1868).

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

Hürriyet'in sadece Türkçe okuyanlara hitab eden gazete olması, halbuki

imparatorlukta Arabca, Armenice, Rumca okuyan büyük bir topluluğun bulunması,

bunların da memleketi meşrûtiyet idaresine kavuşturmak için uyarılmaları

gerektiği göz önünde tutularak, Mehmed Beyin idaresinde Paris'te Türkçe,

9
Rumca, Ermenice, Arabca üzerine yayın yapan bir gazete çıkarmaya memur edilmiştir.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

" İttihad " isim verilen bu gazete ilk sayısını 15. 5. 1869 da Paris'te çıkarmıştır. (Bu güne kadar bu gazetenin sadece ilk sayısı bulunmuş, kaç nüsha çıktığı öğrenilememiştir). Ali Suavi gazetesini kapadıktan sonra, İngiltere'den ~~ayrılıp~~ Paris'e geçmiş ve Ulûm isminde ~~bir~~ bir ^{dergi} ~~çıkarmış~~ çıkarmıştır (20. 12. 1869).

Yurt dışında bu çalışmalar devam ederken İstanbul'da Altuncu Kostaki ve Hüseyin Dâim Paşa, Sultan Abdülaziz'e karşı bir suikast hazırlamışlar, ancak teşebbusleri öğrenilmiş, her ikisi de tevkif edilmiş, Hüseyin Dâim Paşa hapishânedan firara muvaffak olarak İsviçre'ye geçmişti. İstanbul'da iken kendisini yakın tanıyan Mehmed Bey, Hüseyin Dâim Paşasının yanına gitmiş ve birlikte Cenevre'de bir gazete çıkarmaya başlamışlardır :
(İnkilab) (1. 5. 1870).

Fransızca'da hem inkilab hem ihtilâl mânâsına gelen « Revolution » kelime siyle adlandırılan gazete ciddi ihtilâlcî yayın yapan ilk Türk gazetesi,

Ali Suavi, Hürriyet gazetesinde, imzası altında yazdığı bir yazıda " Ali Paşa
Eğendi,
nın katl edilmesinin vâcib olduğunu, katilin şerhî ceza değil mükâfat gör-
mesi ^{gerektiğini} ~~lağv edildiğini~~, zira Ali Paşanın Devleti felâkete sürükliyen bir lâ-
in olduğunu " yazarak, halkı resmen " bir ^{insanı} ~~şey~~ katle teşvik eden " yayın
yapmış, bu da Yeni Osmanlılar mensupları arasında hayli tenkide yol açmış-
tı. Hüseyin Dâim Paşa ve Mehmed Bey, gazeteleri " İnkilab " da, çok daha i-
leri giderek " Sultan Aziz'in katl edilmesinin şart olduğunu da bildirir
yayın yapmışlardır. ^{Bu} Siyasî tarihimize, yayın yoluyla bir Hünkâr'ın katlî-
nin gerektiğinin ilân olunduğu ilk olaydır. Bu sırada Hürriyet gazete ^{si} yazar-
ları, Namık Kemal ve Ziya Paşanın da araları açılmış, Namık Kemal gazete i-
le alâkasını kesmiş, Ağâh Eğendi siyâsetten ziyade vaktini çok ilgilendiği
" Posta " teşkilâtını incelemeye hasretmiş, Nuri ve Reşad Beyler de Paris'e
dönmüşlerdir, " Hürriyet " Ziya Paşanın özel gazetesi gibi yayına devam e-
der olmuştur. Bütün bu olaylar cereyan ederken Fransız-Alman 1870 harbi de
patlak verecek duruma gelmiştir. " Yeni Osmanlılar " grubu Avrupa'da biribir
lerine, ~~malî dizginleri~~ malî dizginleri elinde bulunduran Mustafa Fazıl

paşayı dinlemez ^{Kesir} ~~abaza~~, Paşa da malî yardımını tamâmen kesmiştir. Bu perişan-

lığa ilk dayanamayan Namık Kemal olmuş, evvelâ " Ali Suavi'nin Âli Paşayı

katle teşvik eden " yazısından sonra Hürriyet gazetesiyile alâkası bulunma-

dığını bildirir, beyannâme yayımlanmış, bazı aracılar vasıtasıyla ^{Istanbul'dan} ~~af~~ tale-

binde bulunmuştur. Fırsatı kaçırmayan Âli Paşa kendisine teminat vermiş,

Namık Kemal yanına katıp götürdüğü arkadaşlarını tek başlarına bırakarak

(1870) İstanbul'a donmuştur. Bu sıralarda Fransız - Alman harbi başlamış, Cenevre'

de bulunan Mehmed Bey Paris'te ki arkadaşları Nuri ve Reşad Beyin yanına

gelmiş, her üçü de gönüllü olarak Fransız ordusuna katılıp Paris müdafaası

için silâha sarılmışlardır.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

Ali Suavi'nin " ^{katle} ~~abaza~~ davet " yazısı yüzünden, ~~İngi-~~
Osmanlı İdaresine hoş görünmek isteyen)

- Zira Ziya Paşa Hürriyet'in
kanunen me'vutubü'ne mes'ûti'dir.

İngiliz Hükümeti, hukukî hiç bir mesnedi, hakkı olmadığı halde, her türlü hak

ve hukuk mefhumunu çığneyerek Ziya Paşa aleyhine dâvâ açmış, Ziya Paşa'yı

evvelâ ^{ti} tevkif etmiş, Paşa mahkûm edileceğini anlayınca, kendisini kefâlet-

le tahliye ettirerek Londra'dan kaçmıştır. ^{bu kaçırsı fırsat bilerek vasilen} ~~İngi-~~ İngiliz hükümeti, kefâlet

yüzünden Hürriyet gazetesinin bütün hurûfat, alât ve edevât, Ziya Paşa'nın

12
- No. 88 - 28 ^{2.} ~~1870~~ 1870 te çıkmıştır. Bu sırada Fransız - Alman harbi yü-

zünden Paris'te Ali Suavi'nin "Ulûm" u da çıkamaz olmuş, Suavi Efendi Ly-

on şehrine çekilerek orada gazetesini " Muvakkaten Ulûm " ismi altında bir

zaman uana sürdürebilmiştir. Mehmed Beyin, Hüseyin Dâim Paşayı bırakıp Paris

e gelmesi ~~ve~~ ve bilhassa hiç bir yerden mâlî yardım görülme ^{mali yardım} için

İnkılab da ^{da} çıkmaz olmuş ^{kur.} (elde mevcut son sayı 5 inci nüshadır. 18. 7. 1870)

terinlidir, ~~B~~ bundan sonra çıkıp çıkmadığı hakkında bir bilgi yoktur).

İsviçre'ye çekilen Ziya Paşa orada el yazması teksir olarak Hürriyet'i

yeniden çıkarmış, ancak dar imkânları ile 22 sayı daha yayınlayarak 100 ün-

cü sayısında yayını durdurmuştur (22. 6. 1870). Bu son gazete de ortadan

kalktıktan sonra, Yeni Osmanlılar hareketi tamamen sönmüştür. 1865 te kurul

maya başlayıp 1867 de olgunlaşan hareket 1870 te, Namık Kemal'in İstanbul'a

dönmesi, bütün yayın organlarının birer birer ortadan kalkması ile ölmüştür.

1867 yi ^{fili} ~~halk~~ hareket devresi ve teşekkülün " Yeni Osmanlılar cemiyeti " is-

miyle ortaya çıkmasını esas alacak olursak, bir çeşit siyasi parti mâhiyetin

de sayılacak bu hareketin sadece üç sene sürdüğüdür.

gazetede kapanmıştır.

bankada ki mevcudunu zayıfletmiş ~~ve~~ Hürriyet'in Londra'da ki son sayısını

— No. 88 — 28 ~~suban~~ ² 1870 te çıkmıştır. Bu sırada Fransız - Alman harbi yü-

zünden Paris'te Ali Suavi'nin " Ulûm " u da çıkamaz olmuş, Suavi Efendi Ly-

on şehrine çekilerek orada gazetesini " Muvakkaten Ulûm " ismi altında bir

zaman ana sürdürebilmiştir. Mehmed Beyin, Hüseyin Dâim Paşayı bırakıp Paris

e gelmesi ~~ve~~ ve bilhassa hiç bir yerden mâlî yardım görülmedik ^{mesi için} için

inkilab da ^a çıkmaz ^{tır.} olmuş (elde mevcut son sayı 5 inci nüshadır. 18. 7. 1870)

terinlidir, ~~ve~~ Bundan sonra çıkıp çıkmadığı hakkında bir bilgi yoktur).

İsviçre'ye çekilen Ziya Paşa orada el yazması teksir olarak Hürriyet'i

yeniden çıkarmış, ancak dar imkânları ile 22 sayı daha yayınlayarak 100 ün-

cü sayısında yayını durdurmuştur (22. 6. 1870). Bu son gazete de ortadan

kalktıktan sonra, Yeni Osmanlılar hareketi tamamen sönmüştür. 1865 te kurul

maya başlayıp 1867 de olgunlaşan hareket 1870 te, Namık Kemal'in İstanbul'a

dönmesi, bütün yayın organlarının birer birer ortadan kalkması ile ölmüştür.

1867 yi ^{Jeli} hareket devresi ve teşekkülün " Yeni Osmanlılar cemiyeti" is-

miyle ortaya çıkmasını esas alacak olursak, bir çeşit siyasi parti mahiyetinin

de sayılacak bu hareketin ~~durumu~~ sadece üç sene sürmüş demektir. Esasen, Ye-

13 ni Osmanlılar cemiyetinin tarihçisi ve tek kaynak eserini vermiş olan Ebüz-
ziya Tevfik Bey de bu hususu şu sözleri ile ifade eder : " ... Yeni Osman-
lılar Cemiyeti'nin suret-i teşkilile üç sene müddet-i faaliyetini

Avrupa'da kalan cemiyet mensubları bin bir sıkıntı içinde bocalarken,
sadrâzam Âli paşa vefat etmiştir (6. 9. 1871). Yerine geçen sadrâzam
Mahmud Nedim Paşa, Mehmed Beyin amıcasıdır. Mehmed Bey ve Namık Kemal, ce-
miyetin teşebbüsleri mehdaha çıkmadan ve ^{muhbir Ayetullah} ~~Beşir Ayetullah~~ Beyin de iştirak
ettiği son toplantıda, Âli Paşa iktidardan uzaklaştırıldıktan sadârete ki-
min getirileceği görüşülürken, Mehmed Bey ve Namık Kemal Bey, o sırada tu-
nus valisi bulunan Mahmud Nedim Paşanın ismini ortaya atmışlar, Ayetullah
bey bu isme şiddetle muhâlefet etmiş, bir kısım hücre başkanları da bu ada-
yı kabul etmemişlerdi. Hatta Ayetullah Bey, toplantıyı bırakarak ayrılmış-
tı. Ayetullah beyi ihbâra sevkeden sebebler ⁱⁿ arasında Mahmud Nedim Paşanın
sadârete getirilmek istenmesinin de muhakkak ki tesiri vardır. (Mahmud Ne-
dim Paşanın o zamana kadar hiç bir idari faaliyeti görülmediği halde, onun

14 memleketi felâkete sürükliyeceğini Âyetullah Beyin sezmiş olması cidden
üzerinde durulacak bir ~~konudur~~ ^{konudur}). Mahmud Nedim Paşanın bütün bu hususları
bildiği muhakkaktır. Bu yüzden hem yeğenine, hem Namık Kemal'e medyun bu-
lunmaktadır. sardâzam olduğundan hemen sonra, Hünkâr'ın ilk cülus yıldönü-
münde, Sultanı iknâ ederek, Yeni Osmanlılar mensubları için hususî af çı-
karmış, dışarıda bulunan cemiyet mensubları memlekete dönmüşlerdir. Bu af-
tan istisnâ edilen bir kişi olmuştur : Ali Suavi Efendi. Bu zâk, Abdulaziz'
in hal'inden sonra Sultan Murat'ın cülusu ile çıkarılan umumî aftan da is-
tisnâ edilmiş, ve kendisini ancak taht'a çıkan Abdülhamid affedip memleke-
te getirtmiştir.

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.2533

ya'nî Osmanlılar'ın dışarıda çıkan gazetelerinin yurda sokulmaları için
nukûmet her türlü teabiri almış, bu gazete nüshalarını ele geçirdikçe imzâ
etmiştir. Ancak o devirlerin memlekette, ecnebi imtiyazları yüzünden Fransa,
İngiltere ve Avusturya'nın özel posta teşkilâtı bulunmakta idi. Hükümet bu
posta merkezlerine gelen paketleri kontrol etmek ve içlerinden muzur gör-
düğü yayınlar varsa müsâdere etmek nakkindan mahrum idi. Yeni Osmanlılar

15
organın ayakta kalmış olan hücrelerinin mensubları vasıtasıyla yurdun her
bir tarafına dağıtırlar, okunmasını sağlarlardı. Bu gazetelerin bilhassa
hürriyet gazetesinin olgun ağır başlı ciddi yayınları pek çok kimsenin bi-
linçlenmesini sağlamıştır. Yeni Osmanlılar'ın açtıkları bu mücadele ancak
1877 de netice vermiş ve 1867 de ~~memleket~~^{ülke} kavuşturmak istedi~~ğini~~^{mler} "Anayasa"
ve meşrûtiyet idaresi, 10 yıl sonra tahakkuk edebilmiştir. Her ne kadar bu
meşrûtiyet fiilen bir yıl sürmüşse de, sultan Abdulhamid'in 33 yıllık istib-
dad idaresinde, resmen meşrûtiyet ve anayas mevcut sayılmıştır.

kanun-u Esasî (anayasa) ve meşrûtiyet ilân edip sonra bunları aşkya alma
Abdulhamid taht'a geçtikten ~~sonra~~, ona karşı hürriyet mücadelesi ver-

mek için yurt dışına kaçanlar, oralarda yayın yapanlar daima batıda "Jeunes
Turcs", diye anılmışlardır. Ancak bu devrede faaliyetlerde bulunanlar, Türk-

ije'de, "Yeni Osmanlı", yerine, batıda olduğu gibi, "Jön Türk" diye anılmış-
lardır. "Yeni Osmanlılar" in 1867 ⁻⁷⁰ de Avrupa'da ki faaliyetleri ile bütün

batıya yayılan bu "Jeunes Turcs" deyimini, o derece ~~perleşmiştir~~ perleşmiştir ki, yalnız

Fransa'da değil, bütün batı âleminde mutlakiyet idarelerine, ^{hatta} çeşitli idareler

almıştır.

(selecdk)
BIBLIOGRAFYA: